

naast hem liggende zak met aardappelen ‘zweerde hij bij alles er niets van geweten te hebben’. Dat doet hij ook bij de rechtzitting maar volgens de rechtsprekers is het steeds hetzelfde: ‘meermalen is dat met ingedeelden van dien kolonist gebeurd en altijd is hij door ontkennen er goed afgekomen’. Maar er wordt in aanmerking genomen dat het echtpaar bejaard is. In plaats van het paar te straffen, worden de oudjes gedegradeerd tot een lagere status van kolonist.

Burenruzie

De drie koloniën vormen kleine gemeenschappen waar de bewoners tamelijk dicht op elkaar wonen. Daar komen spanningen uit voort, merkt bijvoorbeeld de Rotterdamse kolonistenfamilie Barning. Die was in 1830 aangekomen in Wilhelminaoord, kolonie 2, en na drie jaar verhuisd naar kolonie 1, Frederiksoord. Daar bewonen ze hoeve 112, naast het Haagse gezin van Gerardus Rochel. Beide gezinnen hebben een stukje land ‘mandelig’, dat wil zeggen gemeenschappelijk, waar ze de ‘brand steken’, turf voor in de kachel dus. Op een ochtend in juni 1849 zijn de kinderen van Barning ten behoeve van de wintervoorraad al begonnen met ‘brand steken’. Ze zijn bijna klaar en een van de zoons van Barning is al weg ‘om op te zetten’, de turf op droogstapels te zetten, als vrouw Rochel een kijkje neemt in de schuur van de familie Barning. Ze ziet een grote voorraad turf. Volgens de Rotterdammers is die al een tijd terug van elders aangevoerd, maar vrouw Rochel roept ‘luide als naar stijl en gewoonte’ dat er sprake is van ‘ontvreemding van gestoken zoden welke zij mandelig had met

Barning’. Ze schat de hoeveelheid ontvreemde turf op ‘eene hoeveelheid van ruim twee ossenkarren’. Volgens getuigen gaat zij heftig te keer waarbij zij ‘den eerlijken naam van Barning en zijne zoonen in dier voege heeft aangetast, dat dit ook aan vrouw Barning harde woorden ontlokt heeft’. Terwijl de twee vrouwen kijken, lijkt het de kinderen verstandig om beide gezinshoofden erbij te halen. Waarop Gerardus Rochel, ‘van zijn dochtertje vernomen hebbende dat er twist ontstaan was tussen hare moeder en vrouw Barning, gemeend heeft zich aan de deelneming hierin niet te moeten onthouden’. Als daarop ook Johannes Barning is opgehaald staan er twee voltallige families tegen elkaar te schelden. Rochel gaat wel heel ver met de uitspraak ‘Barning is een groote dief’ en er wordt ‘ook met slagen gedreigd’. De gemoederen lopen zo op dat het inderdaad ‘zelfs geleid zoude hebben tot dadelijkheden ware zulks niet door de dochters van de kolonist Vermeulen (...) verhinderd geworden’. De dertigjarige Maria Margaretha Vermeulen en de 27-jarige Gijsberta Vermeulen van hoeve 128 werpen zich tussen de kiftende partijen omdat ze zien aankomen dat ‘de woorden zouden eindigen in daden’. Dat willen zij niet, ‘weshalve zij het noodig keurden om de opgenoemde partijen uit elkander te doen gaan en te verwijderen’. Als de kwestie onderzocht wordt, lijkt het iedereen onwaarschijnlijk dat de Barnings er met twee ossenkarren veen vandoor zijn gegaan ‘dewijl er geen sporen van zulk een grooten hemelijk vervoer zijn’. Het onderzoek spitst zich vooral toe op de vraag of Gerardus Rochel ‘Barning gescholden heeft voor groot dief’.